

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-12-03

Vår referens

Nasrin Bigdelou

Enhetschef

nasrin.bigdelou@malmo.se

Förslag på förändring av samordningsansvar för den nationella minoriteten romer - nu fråga om remiss STK-2025-834

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 15 oktober 2025 att ge stadskontoret i uppdrag att ta fram förslag på eventuella organisatoriska förändringar kring samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer och återkomma till kommunstyrelsens arbetsutskott senast december 2025. En återslaggning kring detta uppdrag sker i föreliggande ärende.

Samordningsansvaret för arbetet med de nationella minoriteterna är uppdelat mellan två nämnder i Malmö stad. Ansvaret för samordning med den romska minoriteten ligger idag på kulturnämnden, medan kommunstyrelsen har samordningsansvar för arbetet med de andra fyra nationella minoritetsgrupperna.

Stadskontoret föreslår att samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer flyttas från kulturnämnden till kommunstyrelsen. Syftet med förändringen är att stärka arbetet med romsk inkludering och förstärka det romska rättighetsarbetet i staden. Genom att samla samordningsansvaret under kommunstyrelsen skapas en tydligare koppling till stadens övergripande styrning, uppföljning samt strategiska utvecklingsarbete.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås besluta

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott skickar, utan eget ställningstagande, förslag på förändringar av samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer på remiss till samtliga av Malmö stads nämnder med sista svarsdatum den 2 mars 2026.

Beslutsunderlag

- Beslut KS 241127 §342 med reservation (V), (M), (C) och (SD)
Uppdragsdirektiv romsk inkludering
- Rapport genomlysning av Malmö stads arbete med Romsk inkludering
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 241125 Uppdragsdirektiv romsk inkludering(STK-2024-1544-1) (0)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 251013 Genomlysning av stadens samlade arbete med romsk inkludering
- Beslut KS 251015 §322 med skriftlig reservation (M+C), (V) och (SD)
Genomlysning av stadens samlade arbete med romsk inkludering
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 251208 Förslag på förändring av samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer - nu fråga om remiss
- Lycklig är den som har en öppen väg framför sig. En rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-10-13

Kommunstyrelsen 2025-10-15

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-12-08

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Fritidsnämnden

Funktionsstödsnämnden

Förskolenämnden

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Hälsa-, vård och omsorgsnämnden

Kulturnämnden

Miljönämnden

Revisorskollegiet

Servicenämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 15 oktober 2025 att ge stadskontoret i uppdrag att ta fram förslag på eventuella organisatoriska förändringar kring samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer och återkomma till kommunstyrelsens arbetsutskott

senast december 2025. En återrapportering kring detta uppdrag sker i föreliggande ärende.

Förslaget är att samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer flyttas från kulturnämnden till kommunstyrelsen. Förslaget föreslås skickas ut till samtliga nämnder för inhämtande av synpunkter och återrapporteras därefter under första kvartalet 2026.

Kommunstyrelsen gav även stadskontoret i uppdrag att ta fram förslag, efter samråd med romska Malmöbor, kring hur dialogen och förankringen mellan staden och den nationella minoriteten romer ska ske, inklusive eventuella förslag på förändringar av Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer. Kommunstyrelsen fick i uppdrag att återkomma i dessa delar till kommunstyrelsen under första kvartalet 2026. Kommunstyrelsen beslutade vidare att verksamhet och möten för Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer fortsatt pausas tills nytt beslut om rådet fattas, med undantag för genomförandet av rådets årliga konferens och Förintelsens minnesstund 2027.

Dessa två sistnämnda uppdrag kommer att återrapporteras under första kvartalet 2026 tillsammans med en återrapportering kring remissvaren och beslut i aktuellt ärende angående eventuell omorganisering av samordningsansvaret.

Beslut om genomlysning

Behovet av en genomlysning av stadens arbete med romers rättigheter som nationell minoritet och romsk inkludering i stort initierades av kommunstyrelsen den 27 november 2024 (STK-2024-1544). Genomlysningen skulle svara på om nuvarande organisationsform ger förutsättningar för att uppfylla kraven i aktuell lagstiftning och ambitionerna i Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter.

I samma ärende fick stadskontoret även i uppdrag att genomföra en uppföljning av Malmö stads råd för den nationella minoriteten romers verksamhet. Uppföljningen skulle svara på vilka anpassningar som behöver göras för att skapa ett inkluderande forum för dialog och samverkan med en närvaro från alla partier som representeras i kommunstyrelsen.

Motivering till genomlysningen

Ansvar för arbetet med nationella minoriteter är uppdelat mellan två nämnder i Malmö stad. Samordningsansvaret för arbetet med den romska minoriteten ligger på kulturnämnden, medan kommunstyrelsen ansvarar för samordningen av arbetet med övriga nationella minoritetsgrupper. Sedan 2022 finns även ett kommunalråd med ett särskilt beredningsansvar för mänskliga rättigheter, där arbetet med nationella

minoriteter ingår. Det delade ansvaret för frågan har föranlett kommunstyrelsen att se över styrningen av arbetet. I direktivet till genomlysningen framgår att denna uppdelning riskerar skapa en oklar struktur samt en otydlig ansvarsfördelning.

2018 inrättades Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer med representanter från föreningar inom den romska gruppen. Rådet ligger under kommunstyrelsen medan samordningen av arbetet med romsk inkludering ligger under kulturnämnden. Nuvarande krav på föreningsanknytning för de romska ledamöterna som väljs in i rådet ligger inte i linje med ambitionerna i nuvarande lagstiftning om att samråda brett med minoritetsgruppen romer. Sedan 2023 genomför därför Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC) de samråd med romska Malmöbor som åsyftas i lagstiftningen.

Nationell och lokal styrning

Nationell minoritetslagstiftning

I januari 2010 trädde lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. För att avgöra vem som tillhör en nationell minoritet i Sverige tillämpas principen om självidentifikation. Denna innebär att det är individen som själv bestämmer om hen ingår i någon av de fem nationella minoritetsgrupperna. Det allmänna har enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk särskilt ansvar för:

- att skydda och främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur
- att ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande och delaktighet i frågor som berör dem
- att motverka diskriminering av och utsatthet för de nationella minoriteterna

År 2019 förstärktes lagen och de nya bestämmelserna innebär bland annat att alla kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete samt ett förtydligande av hur samråd med nationella minoriteter ska ske. Gällande samråd plockades benämningen ”representanter” för de nationella minoriteterna bort. Detta för att inkludera och öppna upp samråden även för personer som inte är medlemmar i en förening eller annan organisation.

Lagförstärkningen innebär även att:

- Kommunen har informationsskyldighet om de nationella minoriteternas rättigheter.
- Utvecklingen av barns kulturella identitet ska främjas, med särskilt fokus på barns användning av det egna minoritetsspråket. Barn och ungas möjligheter till inflytande

och delaktighet ska även främjas särskilt och formerna anpassas till deras förutsättningar.

- Samråd ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.
- Hela eller en väsentlig del av verksamheten inom äldreomsorg och förskola ska kunna ges på minoritetsspråk. Dessa krav gäller främst förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska. Det infördes även stärkta möjligheter till äldreomsorg på samtliga nationella minoritetsspråk i alla kommuner, om det finns personal som behärskar språket.

Nationella minoritetslagstiftningen hänvisar även till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400) gällande rättigheter till omsorg på minoritetsspråk i förskola, viss annan pedagogisk verksamhet och äldreomsorg.

Nationell strategi för romsk inkludering

Strategin för romsk inkludering antogs 2012 med det övergripande målet att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. Den tjugoåriga nationella strategin ska ses som en förstärkning av minoritetspolitiken. Regeringens strategi ska genomföras i samverkan med romer på lokal, regional och nationell nivå, där bland annat Regeringskansliets romska referensgrupp har inrättats för detta syfte.

Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2013-1182). Hösten 2024 beslutade kommunfullmäktige om en reviderad version (STK-2024-396). Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning. Policyn kompletteras med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, urfolket samer och tornedalingar samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer (STK-2019-1016, STK-2019-1023, STK-2019-1015, STK-2019-1017 samt STK-2023-300).

Policyn, inriktad på Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter, utgör en viktig del i Malmö stads arbete med att stödja de mänskliga rättigheterna. I policyn fastställs följande principer för arbetet.

- Policyn omfattar alla Malmöbor som tillhör någon av de nationella minoriteterna, samt förvaltningar och verksamheter i Malmö stad.

- Malmö stad ska aktivt arbeta med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i Malmö utifrån rådande lagstiftning.
- Malmö stad ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem, och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.
- Policyn ska vid behov kompletteras med särskilda program eller handlingsplaner för respektive nationell minoritetsgrupp. Dessa ska tas fram i samråd med de nationella minoritetsgrupperna.

Nuvarande organisation

Lagstadgande ansvaret för den nationella minoriteten romer

Samordningsansvaret för det lagstadgade ansvaret i Malmö stads arbete med de nationella minoriteterna är uppdelat mellan två nämnder i Malmö stad. Ansvaret för samordning med den romska minoriteten ligger på kulturnämnden, medan kommunstyrelsen har samordningsansvar för arbetet med övriga nationella minoritetsgrupper.

Kulturnämnden ansvarar för samråd och samverkan med den nationella minoriteten romer i enlighet med minoritetslagstiftningen. Detta sker genom dess verksamhet RIKC. Kulturnämndens uppdrag är idag kommunövergripande och samtliga nämnder och förvaltningar i Malmö stad har ett ansvar för att arbeta med att säkerställa minoritetens rättigheter. Arbetet sker genom att handlingsplaner för den nationella minoriteten romer tas fram i samverkan mellan kulturnämnden och övriga nämnder.

Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC)

Malmö stad öppnade RIKC 2009 och 2012 blev centret en permanent kommunal verksamhet. Verksamheten RIKC är sedan 2019 en enhet inom stadsarkivet på kulturförvaltningen. Verksamheten riktar sig både till den romska befolkningen och till majoritetssamhället. Syftet med RIKC:s arbete är att, i enlighet med nationell minoritetslagstiftning, motverka diskriminering och utsatthet, skydda och främja språk och kultur samt ge möjlighet till inflytande och delaktighet.

Centret har utvecklat och utgår från "Malmömodellen" vilket innebär att arbetet utgår från tre nivåer - individuell, strukturell och diskursiv. Centret riktar sina insatser till romska Malmöbor, kommunens verksamheter och allmänheten. Den fungerar som en plattform utifrån vilken strategiska och operativa insatser samordnas, bland annat kompetensutveckling inom minoritetslagstiftning och medborgarkontorsverksamhet.

RIKC ansvarar för samordningen av:

- Frågor gällande den nationella minoriteten romer i Malmö stad.

- Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö vilken är ett verktyg för att på kommunal nivå implementera nationell minoritetslagstiftning. Den omfattar samtliga 14 förvaltningar i Malmö stad.

Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer

2018 inrättades Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer. Rådet är ett dialogforum där politiker samråder med romska föreningsrepresentanter i syfte att motverka diskriminering och tillvarata romska intressen. En liknande funktion finns inte för de andra fyra nationella minoriteterna.

Rådet är underställt kommunstyrelsen och består av både politiska och romska ledamöter, där de romska representanterna ska vara i majoritet. Övergripande frågor som rör romska Malmöbornas livsvillkor inom områden som utbildning, språk, arbetsmarknad, kultur och sociala rättigheter ska behandlas av rådet. Rådet sammanträder minst fyra gånger per år.

RIKC har administrerat urvalsprocessen kring de romska representanterna i rådet och de romska Malmöföreningar som uppfyller rådets reglemente har godkänts.

Vad gäller de nationella minoriteterna judar, urfolket samer, tornedalingar och sverigefinnar, har Malmö stad ingen särskild organisation för samordning och samråd som med den romska gruppen genom RIKC och Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer. Samråden med övriga nationella minoriteter sker mellan minoriteten och tjänstepersoner. Eventuell politisk dialog förs i den ordinarie beslutsstrukturen i samband med att programmen för respektive grupp fastställs.

Rådets möten och verksamhet har pausats under tiden som genomlysningen har skett.

Reviderat reglemente Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer

Till följd av förändrad lagstiftning genomförde kommunen 2023 (STK-2022-1505) en översyn av rådets reglemente så att dess uppdrag och syfte skulle överensstämja med såväl den nya lagstiftningen som stadens organisation i stort. I revideringen av lagen tydliggjordes bestämmelserna kring hur samråd med nationella minoriteter ska ske. Detta för att inkludera och öppna upp till samråd även med personer som inte är medlemmar i en förening. Kommunen är skyldig att samråda brett med en minoritetsgrupp och i det samrådet inkludera alla som identifieras sig som tillhörande den minoritetsgruppen enligt självidentifierationsprincipen.

Förändringar och förtydliganden som genomfördes i reglementet 2023 var bland annat att rådet är underställt kommunstyrelsen men administreras av RIKC på kulturförvaltningen. Tillsättningsprocessen av rådet sköts av RIKC och ska redovisas offentligt. Dessa representanter ska utses ur föreningar med säte i Malmö samt de föreningar som följer ”Regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till ideella föreningar

och organisationer.” För att Malmö stad ska kunna leva upp till den reviderade minoritetslagstiftningen gällande kraven om att även enskilda individer ska kunna delta i samråd, överflyttades även ansvaret för genomförande av samråden till RIKC.

Genomlysning av stadens arbete med romsk inkludering

Genomlysningen skulle svara på om nuvarande organisationsform ger förutsättningar för att uppfylla kraven i aktuell lagstiftning och ambitionerna i Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter.

Slutrapport - Genomlysning av stadens arbete med romsk inkludering

Den externa konsulten Rights Hand har under våren 2025 genomfört genomlysningen av Malmö stads arbete med romsk inkludering.

Rights Hand beskriver i sin slutrapport att det finns ett betydande gap mellan Malmö stads uttalade intentioner och romska Malmöbors upplevelser av inkludering. Sammantaget pekar dessa erfarenheter på en låg grad av tillit mellan romska Malmöbor och stadens organisation och verksamhet.

Rights Hand menar att det inte är information som saknas, utan snarare en brist på strukturer och ansvarsfördelning för att tillvarata och använda den kunskap som finns. En del utmaningar som presenteras i RIKC och Malmö universitets rapport ”Lycklig är den som har en öppen väg framför sig - En rapport om förutsättningar och hinder för romskt liv i Malmö” är liknande de som även identifierats i Rights Hands genomlysning. Båda rapporterna uppmärksammar till exempel behovet av att öka kompetensnivån hos nämnder och förvaltningar för att bemöta utmaningarna. Vidare beskrivs den romska frågan vara lågt prioriterad bland ledningsgrupper. Arbetet med romska rättighetsfrågor anses sakna en given och prioriterad plats i stadens arbete. I RIKC och Malmö universitets rapport beskrivs även att många framhåller att de upplever att de är relativt ensamma i att driva frågan. En bild framträder av en rad eldsjälar som arbetar med frågan, men som saknar strukturellt stöd.

Rights Hand lyfter fram att insatser ännu inte har omsatts i ett sammanhållet och konsekvent arbetssätt som når ut brett i staden. I sin slutrapport bedömer konsulten därför att det behövs ett tydligt ramverk som kan vägleda det fortsatta arbetet med att stärka Malmö stads arbete med romsk inkludering.

Styrkor som Rights Hand lyfter fram med dagens arbete omfattar en tydlig politisk ambition, långsiktighet avseende organisatoriska strukturer, en tillgänglig verksamhet med hög kompetens, flera dialogformer med romska grupper och utsedda kontaktpersoner i stadens förvaltningar.

Bland svagheter som Rights Hand beskriver framträder bristande styrning och otydliga ansvarsförhållanden, otillräckliga system för uppföljning och kontroll,

begränsad representativitet och delaktighet, outnyttjad potential i befintliga strukturer och en koncentration av ansvar och inflytande som gör arbetet personberoende. Konsulten konstaterar att Malmö stad har viktiga byggstenar på plats, men att genomslaget försvagas av bristerna i struktur, mandat och förankring.

I det vidare arbetet lyfter Rights Hand fram följande tre rekommendationer:

Stadens samlade arbete med romsk inkludering

- Samla delar av det samordnande arbetet med romsk inkludering, inklusive uppföljning, på stadskontoret. De tre delar som föreslås flyttas är arbetet och koordineringen med Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer, framtagandet och uppföljningen av handlingsplanen samt all uppföljning och utvärdering med romsk inkludering.
- Etablera en strukturerad process för intern samverkan och uppföljning kopplat till arbetet med romsk inkludering. Processen bör ledas av stadskontoret och inkludera återkommande arbetsformer som möjliggör samordning, erfarenhetsbyte och uppföljning av alla stadens verksamheter som arbetar med romsk inkludering.

Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer

- Reformera och förnya rådet för den nationella minoriteten romer i nära samråd med den romska befolkningen inför nästa mandatperiod. Exempel på insatser som föreslås är att uppdatera rådets reglemente, se över och förändra rådets sammansättning och representativitet, skapa tydliga rutiner och arbetssätt för rådets arbete. Vidare behöver stödet från tjänstemannaorganisationen till rådet och dess ledamöter bli större för att alla ska kunna delta på lika villkor.

På sammanträdet den 15 oktober 2025 beslutade kommunstyrelsen att lägga återrapporteringen till handlingarna avseende genomlysningen av stadens samlande arbete med romsk inkludering samt uppföljningen av Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer.

Stadskontorets bedömning

Syftet med förslaget är att stärka arbetet med romsk inkludering och förstärka romers rättigheter i Malmö.

Stadskontoret ser att nuvarande arbetssätt präglas av varierande förutsättningar mellan nämnder. Genom beprövad erfarenhet från kommunstyrelsens arbete med de andra nationella minoriteterna ser stadskontoret vinster med att samla ansvaret för styrning och uppföljning. Stadskontoret menar att en gemensam struktur stärker staden att driva ett långsiktigt, strategiskt och rättighetsbaserat arbete. Vidare skapas en tydligare

koppling till stadens övergripande styrning, uppföljning samt strategiskt utvecklingsarbete.

Arbetet med romska rättighetsfrågor anses sakna en given och prioriterad plats i stadens arbete. Detta är något som framkommer i såväl Rights Hands slutrapport och RIKC och Malmö universitets rapport. Konsekvensen av detta är att de insatser som genomförs inte ännu har omsatts i ett sammanhållet och konsekvent arbetssätt som når ut brett i staden. Stadskontoret ser därför behov av att samla ansvaret och tydliggöra styrningen med syfte att förstärka arbetet för romska rättigheter i staden.

Förslaget på ny förändrad samordning förutsätter en fortsatt nära dialog mellan stadskontoret och kulturförvaltningen när program tas fram, implementeras och följs upp.

En utmaning med nuvarande arbetssätt är att nå ut brett till den romska målgruppen. Förslag på hur detta ska kunna ske på ett strukturerat sätt kommer tas fram under första kvartalet 2026, i dialog med romska Malmöbor.

Stadskontorets organisatoriska förslag:

Stadskontoret föreslår att samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer i sin helhet flyttas från kulturnämnden till kommunstyrelsen. Det innebär att det lagstadgade ansvaret med den nationella minoriteten romer formellt flyttas över till kommunstyrelsen.

Stadskontoret ser ett fortsatt behov av ett kommunalt romskt informations- och kunskapscenter som arbetar långsiktigt för att öka romska Malmöbors möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället.

Beslutsplanering

Kommunstyrelsen fattade beslut om att återkomma första kvartalet 2026 med hur dialogen och förankringen mellan staden och den nationella minoriteten romer ska ske framöver, inklusive eventuella förslag på förändringar av Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer. Innan beslut fattas i frågan kommer flera samråd med romska Malmöbor att ske.

Beslut om förslaget om förändrat samordningsansvar för den nationella minoriteten romer föreslår stadskontoret tas första kvartalet 2026, efter remissrunda till samtliga nämnder.

Remissfråga

Hur ser nämnderna på förslaget att flytta samordningen för den nationella minoriteten romer till kommunstyrelsen för att få en tydligare struktur och uppföljning med syftet att stärka arbetet med romsk inkludering och förstärka romers rättigheter i Malmö?

Ansvariga

Agnes Wemme Nämndsekreterare

Ana Maria Deliv Avdelningschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör